

Vai tiešām piedāvājam makšķeri vai zivi?

Tuvojas noslēgumam Eiropas gads cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību. Latvijā krīzes laikā vairakkārt pieaugušā bezdarbnieku skaita dēļ atbalsts trūcumā nonākušajiem bija īpaši vajadzīgs. Taču mani turpina mulsināt veids, kā mūsu valstī cenšas palīdzēt trūcīgajiem un kā tiek izvērtēta nepieciešamība palīdzēt tiem vai citiem cilvēkiem. Pavasarī LTV-1 raidīja kadrus, kā pazīstami dziedātāji apstāda kartupeļu lauku trūcīgo atbalstam, turklāt ar tik lieliem bumbuļiem, kādus stādīšanai varētu sagriezt kādās 4 daļās, bet ar ietaupītām $\frac{3}{4}$ sēklai atvēlēto bumbuļu apstādīt lielāku platību vai izdalīt trūcīgajiem apēšanai.

Jājautā, kāpēc šo darbu neveica paši trūcīgie?! Nav jau viņu vidū tikai vecie un slimie, kas tiešām nevar pāris reizes gadā palocīties vagā. Darbu zaudējušie un jaunu vietu meklējošie, tāpat kā daudz bērnu ģimenes, kuru vidū daži jau pusaudži, taču būtu spējīgi papūlēties savas iztikas labā. Vai neviens neaicina vai paši neatrod par vajadzīgu to darīt?

Pašreiz Latvijā tiek atzīts par nepieciešamu materiāli atbalstīt trūcīgos, t.i., cilvēkus, kam oficiālie ienākumi uz vienu ģimenes locekli nepārsniedz 90 Ls mēnesī. To vidū daļa var izrādīties spēku pilnbriedā esoši cilvēki, kas daļu algas saņem aploksnē, kas tirgo kontrabandas preces vai iztiek no nepielauktā dzīvesbiedra pietiekami lieliem ienākumiem u.tml. Tādiem nav ne laika, ne vajadzības piedalīties kartupeļu talkās savai iztikai vai kādos sabiedriskos darbos. Cerams, ka šādu cilvēku skaitu mazinās valdības īstenojamā ēnu ekonomikas apkarošanas programma.

Citi zaudējuši darbu un nevar atrast jaunu savas neatbilstības dēļ darba devēja prasībām pret izpildītāju. Saziņas līdzekļos pieņemts tajā vainot izglītības sistēmas neatbilstību tautsaimniecības vajadzībām pēc tās vai citas profesijas pārstāvjiem. Daļēji tas, protams, tā ir, jo mācību ilgums gan arodskolā, gan augstskolā ir garāks par laika posmu, uz kādu uzņēmēji var darīt zināmu izglītības iestādēm par savu gaidāmo darbaspēka pieprasījumu pēc gadiem četriem. Taču netrūkst arī jauniešu, kas pārtrauc mācības jau pēc 9. klases vai pat pirms tā, un ar tādu vien sagatavotību mūsdienās pieprasītas profesijas apgūt ir pagrūti, pat ja ir uzņēmība to darīt. Turklāt darbā vajag ne tikai arodzinības, bet arī uzcītību un apzinīgumu, strādāt kārtīgi un nolīgtajā laikā. Daudziem – un ne tikai „zaļā pūķa” pielūdzējiem pietrūkst tieši uzcītības darbā. Un kāpēc piepūlēties, ja alga sākotnēji nav liela un, atskaitot ceļam uz darbu nepieciešamos izdevumus, atlikums var izrādīties pat mazāks par „simtlatniekiem” vai trūcīgajiem pieejamiem pabalstiem, atļaidēm un garantijām! Dzīvojot ar šādu pieeju ilgāku laiku, cilvēki var zaudēt vairāk vai mazāk apgūtās darba prasmes un disciplinētību, bet līdz ar to – izredzes uz apmaksātu darbu arī pēc krīzes, kad algas visdrīzāk sāks palielināties.

Lai neveicinātu blēdīšanos un izvairīšanos no darba, visnotaļ atbalstāmi šķiet ierosinājumi izmaksāt trūcīgajiem pabalstus tikai ar papildus nosacījumiem: vai nu tiem, kam tiešām veselība neļauj strādāt, vai arī viņi piedalās kādos sabiedriskos darbos vai izmanto nodarbinātības dienesta piedāvātās iespējas apgūt jaunas darba tirgū noderīgas prasmes. Turklāt darbošanās citu cilvēku vidū ir ne tikai līdzeklis pret sociālo atstumtību, ko var sākt just viens otrs bezdarbnieks. Tā ir iespēja gūt jaunas ziņas, piemēram, par brīvu darbvietu, kas, iespējams, nav piemērota sākotnējam šīs informācijas saņēmējam, bet kādam no līdzbiedriem. Tāpat kopējā darbā var aizgūt no likteņbiedriem dažādus paņēmienus, kā samazināt paša(s) un ģimenes izdevu-

mus: ēdienu receptes no lētākiem produktiem, apģērbu, segu, paklāju šūšanu vai tamborēšanu no vairs nelietojamām drēbēm, sīku remontu saviem spēkiem u.tml. Tāpat var savstarpēji mainīties ar pašu ģimenē liekiem kļuvušiem sadzīves priekšmetiem un apģērba gabaliem vai grāmatām lasīšanai, var sarunāt kādu kaimiņu vai piedāvāt savu palīdzību mājokļa vai apģērba remontam, bērnu pieskatīšanā, dārza izmantošanā u.c.

Vairākumam pēckara gadus un 90.to gadu vidus krīzi pārdzīvojušo paaudžu pārstāvju ir bagātīga taupības paņēmienu pieredze, kamēr jaunākie jau apguvuši pēdējos gados reklamētos patēriņa sabiedrības „tikumus”. Tie, protams, mazina neapmaksāto mājas darbu apjomu, taču prasa lielāku izdevumu apjomu un nonāk pretrunā ar saudzīgu attieksmi pret dabu un vidi, kurā paši dzīvojam. Tāpēc taupīgākas dzīves paņēmienu lietojums būtu noderīgs arī pēc patreizējā krīzes izraisītā trūkuma gadiem.

Pieredzes apmaiņai visās pašvaldībās un atsevišķās to daļās būtu pārņemama dažās jau notiekošā ikmēneša vai iknedēļas vakarēšanas pieredze. Tam jau no sociālā dienesta vairāk nevajag, kā ierādīt piemērotu telpu un izlikt paziņojumus vairākās cilvēku biežāk apmeklētās vietās.

Šādas tikšanās iespējas izmantojamas ne tikai taupības pieredzes apmaiņai un savstarpējās palīdzības iespēju apzināšanai. Tajās arī labākos laikos var apspriest jaunu elektrisko ierīču iegādes nepieciešamību, bērnu audzināšanas un dzīvesbiedru savstarpējo attiecību sekmīgas kopšanas veidus, dalīties ar veselības uzturēšanas pieredzi un piekopt latviešiem izsenis mīļo kopīgo dziedāšanu. Un tad var izrādīties, ka klusie un it kā līdz tam sociāli atstumtie ir tie labākie dziesmu zinātāji un iegūst gan apkārtējo cieņu, gan augstāku pašapziņu. Labi visiem.